MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Y BIL ARDRETHU ANNOMESTIG (RHESTRAU)

1. Gosodir y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog (RhS) 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil Seneddol y DU yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â Chymru at unrhyw bwrpas sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.

2. Cyflwynwyd y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau) (y Bil) yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 18 Mawrth 2020. Gellir cael copi o'r Bil yn: https://services.parliament.uk/Bills/2019-21/nondomesticratinglists.html

3. Cyflwynwyd Bil tebyg yn Senedd y DU ym mis Mehefin 2019. Cymeradwyodd Senedd Cymru gynnig cydsyniad deddfwriaethol ar y Bil hwnnw ar 9 Gorffennaf 2019. Serch hynny, methodd y Bil pan addoedwyd Senedd y DU ym mis Medi 2019.

4. Gosodwyd memorandwm cydsyniad deddfwriaethol mewn perthynas â'r Bil gerbron Senedd Cymru ar 28 Ebrill 2020.

5. Fodd bynnag, yn y cyfamser, mae Llywodraeth y DU wedi penderfynu peidio â bwrw ymlaen â'r Bil, sydd nawr ar encil am gyfnod amhenodol, felly bydd y dyddiad ailbrisio ar gyfer ardrethi annomestig yn parhau i fod yn 2022. Mae datganiad Llywodraeth y DU ar gael yn: https://www.gov.uk/government/news/business-rates-revaluation-postponed.

6. Er hynny, mae angen gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol diwygiedig ynghylch darpariaethau ar gyfer Cymru ym Mil Llywodraeth y DU oherwydd cafodd darpariaeth ei hepgor yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol a osodwyd ar 28 Ebrill 2020. Gan nad yw'r Bil wedi'i thynnu'n ôl yn ffurfiol, mae angen memorandwm cydsyniad deddfwriaethol fel gydag unrhyw Fil byw arall.

Amcan(ion) Polisi

7. Fe wnaeth Llywodraeth y DU ddatgan mai ei hamcan polisi oedd sicrhau bod biliau ardrethi annomestig yn adlewyrchiad mwy cywir o werth rhenti cyfredol eiddo.

8. Mae dyletswydd statudol ar Asiantaeth y Swyddfa Brisio (VOA) i gynnal rhestrau prisio cywir at ddibenion ardrethu annomestig a'r dreth gyngor yng Nghymru a Lloegr. Mae'r VOA yn casglu ac yn cynnal y data prisio a gedwir ar y rhestru. Ar sail y rhestrau hyn caiff dros £2.7 biliwn (net) o refeniw trethi lleol ei gasglu bob blwyddyn yng Nghymru, ac mae hyn i gyd yn cyfrannu at wariant llywodraeth leol ar wasanaethau.

9. Mae’n rhaid cynnal prosesau ailbrisio cyfnodol ar gyfer eiddo. Gwneir hynny drwy adolygu gwerthoedd ardrethol yr holl eiddo annomestig ar adeg benodol. Nid ymarfer codi refeniw yw’r broses ailbrisio. Caiff ei chynnal er mwyn sicrhau bod y system yn parhau i fod yn deg drwy ailddosbarthu cyfanswm yr ardrethi sy’n daladwy rhwng talwyr ardrethi er mwyn adlewyrchu newidiadau yn y farchnad eiddo. Pan gynhelir proses ailbrisio mae’r VOA yn asesu gwerthoedd ardrethol eiddo annomestig fel eu bod yn adlewyrchu amodau’r farchnad, a’r farchnad rentu yn bennaf, yn well.

10. Pennir y cylchoedd prisio gan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 (Deddf 1988). Ar gyfer ardrethu annomestig, mae’n ofynnol cynnal proses ailbrisio bob pum mlynedd. Gan fod y broses ailbrisio flaenorol wedi cael effaith ar 1 Ebrill 2017, y bwriad yw cynnal y broses ailbrisio nesaf yng Nghymru ar 1 Ebrill 2022.

11. Ym mis Gorffennaf 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y byddai’r ymarfer ailbrisio ardrethu annomestig nesaf ar gyfer Cymru yn cael ei ddwyn ymlaen o 2022 i 1 Ebrill 2021. Roedd hyn yn sicrhau bod y broses ailbrisio yng Nghymru yn digwydd yr un pryd ag yn Lloegr, lle’r oedd y dyddiad hefyd yn cael ei ddwyn ymlaen i 2021, a bod cysondeb o ran sut yr eid ati i gynnal y broses ailbrisio.

12. Roedd busnesau a thalwyr ardrethi eraill yn cefnogi newid y dyddiad.

13. Gan fod y newid yn gostwng y cyfnod ers y broses ailbrisio flaenorol (yn 2017) o bum mlynedd i bedair blynedd, roedd angen diwygio Deddf 1988 er mwyn newid y dyddiad ailbrisio. Dim ond drwy ddeddfwriaeth sylfaenol y gellir gwneud hyn.

14. Yn y cyfamser, mae Llywodraeth y DU wedi penderfynu peidio â bwrw ymlaen â’i Bil Ardrethu Annomestig, felly bydd y dyddiad ailbrisio ar gyfer ardrethi annomestig yn parhau i fod yn 2022. Unig ddiben gosod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn yw diwygio darpariaeth a gafodd ei hepgor yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol gwreiddiol a osodwyd ar 28 Ebrill 2020.

15. Noddwr y Bil yw’r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol.

16. Byddai’r darpariaethau ar gyfer Cymru yn y Bil yn diwygio Deddf 1988 ac yn dwyn ymlaen y dyddiad ailbrisio ardrethu annomestig yng Nghymru o 2022 i 1 Ebrill 2021 ac yn diwygio’r dyddiad ar gyfer cyhoeddi rhestrau ardrethu drafft.

17. Mae’r Bil hefyd yn cynnwys darpariaethau ar gyfer gweithredu’r system ardrethu annomestig yn Lloegr nad ydynt yn berthnasol i Gymru.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

18. Mae’r Bil yn diwygio Deddf 1988 ac yn dwyn ymlaen y broses ailbrisio ardrethi annomestig yng Nghymru a Lloegr o 2022 i 2021 ac yn addasu’r terfyn amser ar gyfer cyflwyno Rhestrau Ardrethu Annomestig arfaethedig o fis Medi i fis Rhagfyr yn y flwyddyn ailbrisio flaenorol. Nodir y diwygiadau hyn yng nghymalau 1(2)(b), 1(3)(b), 1(4) a 2(2) o’r darpariaethau yn y Bil fel y maent yn gymwys i Gymru a gofynnir am gydsyniad mewn cysylltiad â’r darpariaethau hynny. Nid yw’r cymalau diwygiedig yn cynnwys unrhyw bwerau i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth.

19. Gofynnir am gydsyniad ar gyfer y darpariaethau hyn gan eu bod yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru i’r graddau eu bod yn cael yr effaith o addasu swyddogaethau swyddogion prisio y VOA. Asiantaeth weithredol a noddir gan Gyllid a Thollau ei Mawrhydi yw’r VOA ac mae swyddogion prisio, fel deiliaid swydd sydd â swyddogaethau o natur gyhoeddus, yn awdurdod cyhoeddus o dan baragraff 8(4) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (Deddf 2006). Mae paragraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf 2006 yn darparu na chaiff darpariaeth mewn Deddf gan Senedd Cymru dynnu ymaith nac addasu (na rhoi pŵer drwy is-ddeddfwriaeth i dynnu ymaith nac addasu) unrhyw swyddogaethau sydd gan awdurdod cyhoeddus. Felly, yn unol â pharagraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf 2006, byddai’n ofynnol cael cydsyniad Trysorlys ei Mawrhydi er mwyn newid dyddiad y broses ailbrisio ardrethu annomestig, neu ba mor aml y’i cynhelir, ac er mwyn addasu’r terfyn amser ar gyfer cyflwyno Rhestrau Ardrethu Annomestig arfaethedig o fis Medi i fis Rhagfyr yn y flwyddyn ailbrisio flaenorol.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau)

20. Roedd rhaid gwneud gwaith sylweddol er mwyn paratoi ar gyfer y rhestrau ardrethu newydd a fydd yn cael effaith ar 1 Ebrill 2021 a gwneud talwyr ardrethi yn ymwybodol o’r newidiadau sydd ar y gweill. Byddai cadarnhau’r dyddiad prisio mewn deddfwriaeth wedi darparu’r sail statudol ar gyfer y gwaith hwn.

21. Cafodd y posibilrwydd o wneud y newid hwn drwy Fil Llywodraeth Cymru yn y dyfodol ei ddiystyru gan nad oes cyfle deddfwriaethol addas o fewn yr amserlen ofynnol i alluogi’r VOA i gwblhau’r gwaith prisio angenrheidiol. Hefyd, byddai defnyddio Bil Llywodraeth Cymru diweddarach wedi arwain at lai o sicrwydd i fusnesau a thalwyr ardrethi eraill yng Nghymru yn y cyfamser.

22. Byddai angen i Fil Llywodraeth Cymru fod wedi’i gyflwyno, ei ddadlau, ei basio a’i gychwyn cyn diwedd mis Mehefin 2020 er mwyn i’r newidiadau gael effaith ar gyfer 1 Ebrill 2021. Mae’r Bil hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i ddiwygio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Symiau a Godir) (Cymru) 2016 a byddai angen i’r rheoliadau diwygiedig hyn fod mewn grym erbyn 31 Rhagfyr 2020, neu fel arall ni fyddai ganddynt effaith.

23. Byddai'r Bil yn sicrhau bod amseriad y broses ailbrisio yng Nghymru yn cyd-fynd â'r broses yn Lloegr a bod prisiadau yn cael eu cynnal mewn modd cyson.

Goblygiadau ariannol

24. Mae prosesau ailbrisio cyfnodol yn nodwedd angenrheidiol o system ardrethu annomestig ac mae'r costau wedi eu cynnwys yn y broses o gynllunio'r gyllideb.

25. Mae'r VOA yn asesu gwerth pob eiddo annomestig gan gyfeirio at ddyddiad penodedig, sef y Dyddiad Prisio Rhagflaenol (AVD). Er mwyn caniatáu ar gyfer y gwaith sy'n angenrheidiol i asesu pob eiddo a llunio rhestrau newydd a fydd yn gymwys o 1 Ebrill 2021, pennwyd mai 1 Ebrill 2019 oedd yr AVD. Gan fod y VOA wedi dechrau paratoi ar gyfer dwyn y dyddiad ailbrisio ymlaen, gallai rhai o'r costau a ysgwyddwyd fynd yn ofer.

Casgliad

26. Barn Llywodraeth Cymru yw ei bod yn briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn ym Mil y DU hwn am resymau amseriad a chydlyniaeth. Mae'r cysylltiad rhwng systemau Cymru a Lloegr ar gyfer gweinyddu'r broses ailbrisio at ddibenion ardrethu hefyd yn ategu'r achos dros fwrw ymlaen â'r darpariaethau yr un pryd ac yn yr un offeryn deddfwriaethol.

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Gorffennaf 2020